

CUNNINGHAM & MATAS, v.o.s.

Rechtsanwälte Advokáti Attorneys-at-Law

Partnerkanzlei / partnerská kancelář / Associated Attorney: Prof. Dr. A. Gerloch, CSc.

Vysoká škola uměleckoprůmyslová v Praze

Osobně

Email: petr.larva@seznam.cz

CUNNINGHAM & MATAS, v.o.s.

Písecká 2265/12

130 00 Praha 3

IČ/HR-A/Reg. No: 276 06 848

Postanschrift / korespondenční adresa / postal address:

Masarykovo nábřeží 14

110 00 Prag 1

Tschechische Republik

Tel.: +420 / 224 816 480,

+420 / 222 323 840

Fax.: +420 / 224 934 650

info@cunningham-matas.com

www.cunningham-matas.com

In Prag tätige Rechtsanwälte:

V Praze působící advokáti:

Attorneys active in Prague:

Roger Cunningham, LL.M. ^{1, 2, 3}

¹ RAK Frankfurt am Main

² Evidenz-Nr. E0016 / ev. č. / Reg. No.

³ Universität Sydney / Univerzita Sydney

JUDr. Robert Matas ^{1, 2, 4}

¹ RAK Karlsruhe

² Evidenz-Nr. E0017 / ev. č. / Reg. No.

⁴ Ruprecht-Karls-Universität zu Heidelberg und Karls

Universität zu Prag / Ruprecht-Karlova univerzita v
Heidelbergu a univerzita Karlova v Praze

In Prag tätige Konzipienten:

V Praze působící koncipienty:

Junior lawyers active in Prague:

Mag. David Fyrbach

² Evidenz-Nr. 31715 / ev. č. / Reg. No.

Partnerkanzlei / partnerská kancelář / Associated Attorney:

Prof. JUDr. Aleš Gerloch ²

¹ in Deutschland zugelassen / právo zastupovat před soudy
v Německu / admitted at the German Bar Association

² in der Tschechischen Republik zugelassen / právo
zastupovat před soudy v České republice

³ Master of Laws / Mgr.

**Právní stanovisko k platnosti voleb rektora akademickým
senátem Vysoké školy uměleckoprůmyslové v Praze**

Prag, den / V Praze dne / Date

05.12.2006

Unser Zeichen / naše značka / reference

26102006 BE VŠUP – 3

Naší advokátní kanceláři bylo zadáno vypracovat právní stanovisko k platnosti a řádnosti „volby“ rektora Vysoké školy uměleckoprůmyslové v Praze (dále pouze „VŠUP“) včetně postupu akademického senátu při jeho „volbě“. Toto právní stanovisko zahrnuje a doplňuje i náš předchozí posudek týkající se platnosti odvolání akademického senátu akademickou obcí VŠUP.

Bank:	CITIBANK a. s., Praha	CITIBANK a. s., Praha	CITIBANK a. s., Praha
Currency:	EUR / €	CZK / Kč	USD / \$
Account No.:	89 00 06 63 51	89 00 06 63 43	89 00 06 63 78
Banccode / BLZ:	2600	2600	2600
IBAN:	CZ85 2600 0000 0089 0006 6351	CZ85 2600 0000 0089 0006 6343	CZ85 2600 0000 0089 0006 6343
BIC:	CITICZPX	CITICZPX	CITICZPX

Při jeho zpracování jsme vycházeli z následujících dokumentů:

- a. Právní analýza JUDr. Dana Dvořáčka zadaná akademickým senátem VŠUP,
- b. Zápis o odvolání akademického senátu VŠUP v Praze ze dne 13.10.2006,
- c. Prohlášení části členů akademické obce VŠUP Praha ze dne 13.10.2006,
- d. Potvrzení o době zveřejnění informací na intranetu VŠUP správcem IT panem Petrem Peřinou ze dne 16.10.2006,
- e. sdělení akademického senátu - „REKTORSKÉ VOLBY – INFORMACE PRO AKADEMICKOU OBEC VŠUP“;
- f. Zápis ze zasedání AS VŠUP v Praze ze dne 18.10.2006,
- g. Zápis ze Setkání akademické obce VŠUP v Praze konaného dne 27.10.2006,
- h. Harmonogram VŠUP v Praze ze dne 30.05.2006,
- i. Seznam osob přijavších ke dni 23. října kandidaturu na funkci rektora VŠUP,
- j. Seznam kandidátů na rektora ke dni 1.11.2006
- k. Výzva prorektora Mgr.A. Petra Larvy ze dne 27.10.2006,
- l. Přepis audiovizuálního záznamu setkání akademické obce ze dne 12.10.2006,
- m. Přepis audiovizuálního záznamu setkání akademické obce ze dne 04.10.2006,
- n. Fotografie úřední desky se zveřejněnými kandidáty na rektora, kteří se vzdali své kandidatury,
- o. Prohlášení vedení školy ze dne 28. listopadu 2006,
- p. pozvánka k Veřejné diskusi na téma celkového dění na půdě VŠUP na den 08.11.2006.

Základní úpravu voleb rektora vysoké školy obsahuje zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách v aktuálním znění ve svém § 10, který stanoví pouze, že rektora jmenuje a odvolává na návrh akademického senátu vysoké školy prezident republiky. Daná VŠ pak má prostor pro úpravu postupu vedoucího k návrhu konkrétní osoby ke jmenování rektorem ze strany prezidenta republiky.

VŠUP si upravila tento postup svým vnitřním předpisem - Volební a organizační řád akademického senátu VŠUP – následovně:

Článek 4

Návrh na jmenování rektora

- 1. Podle § 9 odst. 1 písm. h) zákona se akademický senát usnává o návrhu na jmenování rektora.*
- 2. Před hlasováním o návrhu na jmenování rektora shromáždí akademický senát návrhy kandidátů ze všech ateliérů a jejich jména zveřejní.*

- 3. Akademický senát osloví všechny navržené kandidáty, zváží jejich předpoklady k vykonávání rektorské funkce a doporučí kandidáty postupující do druhého kola.*
- 4. Vybraní kandidáti zveřejní své stručné volební programy na veřejné besedě s Akademickou obcí VŠUP v Praze, kterou uspořádá akademický senát.*
- 5. Akademický senát zváží volební programy kandidátů i podněty členů Akademické obce VŠUP v Praze a potom hlasuje o návrhu na jmenování rektora.*

Z tohoto ustanovení a ze zákona o VŠ plyne především, že podat návrh na jmenování rektora prezidentu republiky je pouze a jedině akademický senát VŠUP. Z tohoto důvodu se budeme nejprve zabývat otázkou, zda VŠUP měla v době volby rektora akademický senát či zda byl tento dne 13.10.2006 plénem akademické obce řádně odvolán .

A. Otázka platnosti odvolání akademického senátu VŠUP

1) Skutkový stav

Na základě údajů a písemných podkladů předložených nám ze strany VŠUP lze shrnout nejzásadnější momenty procesu odvolání akademického senátu VŠUP následovně:

Již dne 16.5.2006 projednávalo plénum akademické obce VŠUP možnost odvolání akademického senátu VŠUP. Pro odvolání se vyslovila v rámci podpisové akce většina účastníků tj. cca 131 členů akademické obce.

Dne 12.10.2006 se sešli zástupci akademické obce se zástupci akademického senátu a požadovali objasnění některých otázek souvisejících s nenaplněním jeho volebního programu, spočívajícího především ve vypracování nového volebního a jednacího řádu. Tyto otázky zodpovězeny nebyly a v reakci na možné odvolání senátu bylo z jeho strany respektive ze strany jeho předsedy pana Doc. Jindřicha Smetany prezentováno, že je neodvolatelný. Tento postoj byl nepřímo sdělen zástupcům akademické obce již dne 4.10.2006, kdy Doc. Smetana fakticky zpochybnil možnost shromáždění členů akademické obce, které by bylo možno považovat za plénum.

Obě zmiňovaná zasedání byla zachycena na videozáznamu mimo jiné i pro členy akademické obce zlínské pobočky VŠUP, z jejíž strany po jeho shlednutí bylo požádáno o svolání akademické obce do Zlína na den 13.10.2006. Tato výzva byla zveřejněna prostřednictvím vnitřního počítačového systému VŠUP, jenž je přístupný prostřednictvím sítě internet každému členu akademické obce z jakéhokoliv místa. K tomu došlo dle potvrzení správce IT v odpoledních hodinách dne 12.10.2006.

Hlasování o odvolání se účastnilo 41 členů akademické obce čítající cca 460 členů. Pro odvolání hlasovalo 39 přítomných, dva se hlasování zdrželi. Co se týče složení pléna akademické obce, jednalo se cca z 1/2 o členy akademické obce ze Zlína a z 1/2 o studenty a akademické pracovníky z Prahy. Zasedání pléna se účastnili jak zástupci studentů, tak zástupci pedagogů.

Proti odvolání se ohradili členové akademického senátu, kteří považovali takovéto odvolání za nelegitimní a neplatné. Za účelem konstatování neplatnosti bylo zadáno i vyhotovení znaleckého posudku JUDr. Danem Dvořáčkem.

2) Právní posouzení nastíněného skutkového stavu

Základním předpisem upravujícím volby do akademického senátu VŠ je vysokoškolský zákon (dále pouze „VŠZ“), který se však omezuje pouze na základní úpravu voleb a, co se procedury týče, odkazuje ve svém § 8 odst. 1¹ na vnitřní předpis Vysoké školy, jímž je v našem případě „Jednací a volební řad akademického senátu VŠUP“.

Tento předpis upravuje volby do akademického senátu bohužel velmi stručně, přičemž předpokládá, že volby se standardně svolávají nejpozději 14 dnů před uplynutím volebního období. Minimálně jeden týden před volbami musí být zveřejněna odstupující senátem kandidátní listina a každý člen akademické obce má právo doplnit kandidátní listinu nejpozději 3 dny před volbami.

Ještě stručněji upravuje „Jednací a volební řad akademického senátu VŠUP“ ve svém čl. 3 odst. 7² možnost akademické obce senát odvolat a vyslovit nedůvěru jeho jednotlivým členům.

Z této úpravy odvolání akademického senátu vyplývají především následující okruhy problémů:

i) Kvórum potřebné k odvolání členů akademického senátu:

Ve svém právním stanovisku k možnosti odvolání akademického senátu dochází JUDr. Dvořáček k závěru, že kvórum předpokládané ustanovením čl. 3 odst. 7 jednacího a volebního řádu (prostá většina na plénu přítomných členů akademické obce), se aplikuje pouze na vyslovení nedůvěry, nikoliv však na odvolání akademického senátu, k čemuž dochází z jazykového výkladu tohoto ustanovení. Pro odvolání požaduje na základě poměrně složitěho výkladu (viz. str. 5 jeho analýzy), kvórum ve výši celé akademické obce nebo její zásadní části, čímž je pravděpodobně míněn

¹ „Členy akademického senátu veřejné vysoké školy volí ze svých řad členové akademické obce veřejné vysoké školy. Volby jsou přímé, s tajným hlasováním. Vnitřní předpis veřejné vysoké školy stanoví zejména počet členů akademického senátu, způsob jejich volby a způsob volby předsedy akademického senátu, orgány akademického senátu a jejich ustavování a důvody zániku členství v akademickém senátu a případnou neslučitelnost členství v akademickém senátu s výkonem jiných funkcí.“

² „Akademická obec VŠUP v Praze má právo akademický senát odvolat nebo vyslovit nedůvěru některému z jeho členů. O vyslovení nedůvěry akademickému senátu nebo některému z jeho členů rozhoduje plénum Akademické obce VŠUP v Praze prostou většinou přítomných členů akademické obce.“

souhlas všech členů akademické obce s odvoláním akademického senátu. Autor ve svém stanovisku neobjasňuje, jak by měla být určena zásadní část akademické obce nutná pro odvolání akademického senátu. Nám se jeví, že chtěl tímto svým dovětkem pouze odlehčit od absurdity požadavku 100 % kvóra. S těmito právními závěry JUDr. Dvořáčka se neztotožňujeme a považujeme je za chybné především z následujících důvodů:

- (1) Jmenovaný se dopouští zásadní chyby již v rámci jazykového výkladu sporného ustanovení, když zcela opomíjí skutečnost, že v první větě se hovoří o odvolání akademického senátu a vyslovení nedůvěry některému z jeho členů a ve druhé větě, která stanoví potřebné kvórum, se hovoří o vyslovení nedůvěry senátu (jako celku) a vyslovení nedůvěry jeho jednotlivým členům. Pokud má být toto ustanovení vykládáno jazykově správně, je nutno si uvědomit, že znění druhé věty hovoří jak o vyslovení nedůvěry senátu jako celku, tak o vyslovení nedůvěry jeho jednotlivým členům. Srovnáme-li její znění s větou první, je zřejmé, že daný přepis používá pojmy „odvolání“ a „vyslovení nedůvěry“ jako synonyma. Kdybychom připustili striktní oddělení jejich významu a výklad JUDr. Dvořáčka, došli bychom k zcela absurdním závěrům - např.: akademická obec by vzhledem k doslovnému znění čl. 3 odst. 7, věty první jednacího a volebního řádu akademického senátu VŠUP nebyla oprávněna vyslovit nedůvěru akademickému senátu jako celku a to i přesto, že toto ustanovení ve své druhé větě předpokládá kvórum pro takovýto úkon ve výši prosté většiny hlasů přítomných členů akademické obce; akademická obec by ani nebyla oprávněna odvolat jediného člena akademického senátu;
- (2) Dle daného výkladu by se i pro volby mělo vyžadovat stoprocentní kvórum (minimálně stoprocentní účast), jelikož organizační a volební řád žádné jiné kvórum nestanoví a čl. 14 odst. 3³ statutu VŠUP dokonce určuje, že voleb do akademického senátu se účastní **celá** akademická obec;
- (3) Daný výklad by byl v rozporu jak s ustanovením jednacího a volebního řádu VŠUP, jelikož by právo odvolat senát fakticky znemožnil, když by vždy minimálně členové akademického senátu hlasovali proti, tak s ustanovením § 4 písm. d)⁴ a § 62 odst. 1 písm. g)⁵ zákona o vysokých školách, které dávají každému členu akademické obce a každému studentovi právo volit a být volen do zastupitelských orgánů, přičemž dle našeho názoru by se toto právo mělo vykládat tak široce, že zahrnuje i právo akademický senát odvolat. I v tomto případě by 100 % kvórum znemožnilo zcela realizaci tohoto práva. Nadto by představoval tento výklad, jak správně předpokládá

³ „Akademický senát má celkem 11 členů; dělí se na komoru akademických pracovníků a komoru studentů. Komora akademických pracovníků je zastoupena sedmi členy, komora studentů čtyřmi členy. Voleb do obou komor se účastní celá Akademická obec VŠUP v Praze.“

⁴ „právo členů akademické obce volit zastupitelské akademické orgány.“ se zaručuje

⁵ „Student má právo volit a být volen do akademického senátu, pokud byl akademický senát zřízen.“

sám JUDr. Dvořáček, též porušení základního práva členů akademické obce vyplývajícího z čl. 21 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Z uvedených dopadů výkladu JUDr. Dvořáčka je zřejmé, že je nutno jeho závěry za pomoci argumentu ad absurdum odmítnout a naopak za pomoci jazykového a teleologického hlediska přijmout stanovisko, dle něž je plénum akademické obce oprávněno odvolat akademický senát prostou většinou přítomných členů.

ii) Způsob svolání pléna akademické obce:

Je sporné jak, kdy a kým má dojít ke svolání pléna za účelem odvolání senátu. Nabízí se analogicky aplikovat ustanovení čl. 2 odst. 1 jednacího a volebního řádu VŠUP o volbách, tzn. povinnost svolat jej minimálně 14 dní přede dnem, kdy by mělo dojít ke skončení funkčního období členů senátu. Pokud se však zamyslíme nad smyslem tohoto ustanovení, zjistíme, že jeho podstatou je eliminovat možnost, že dojde po uplynutí volebního období k situaci, kdy VŠUP bude bez akademického senátu. Jeho smyslem není poskytnout dostatečnou lhůtu k přípravě na odchod senátu či rozmyšlení nad jeho odvoláním. Další možností, s níž se ztotožnil JUDr. Dvořáček, je aplikovat analogicky ustanovení čl. 2 odst. 2⁶ jednacího a volebního řádu, který předpokládá zveřejnění kandidátní listiny minimálně týden před volbami. Pokud budeme toto ustanovení vykládat teleologicky, dojdeme k přesvědčení, že není cílem tohoto ustanovení pouze, aby se o volbách dozvěděl co nejvyšší počet členů akademické obce, nýbrž seznámit členy akademické obce s osobami kandidátů a eventuálně jejich programem, což v případě stávajících členů akademického senátu není třeba. Nadto diskuse o jejich odvolání byla vyvolána již v květnu tohoto roku, jejímž výsledkem byla i petice 150 členů akademické obce za jejich odvolání, a tudíž je nesporné, že akademická obec s členy akademického senátu a jejich činnostmi seznámena byla.

Otázku osoby oprávněné svolat plénum akademické obce je nutno zodpovědět tak, že k takovému jednání **je oprávněn každý člen akademické obce**. Nelze v případě, kdy právní úprava a vnitřní předpisy VŠ neobsahují žádný jiný postup, konstruovat situaci, kdy by byla oprávněna svolat plénum akademické obce pouze určitá osoba či skupina osob. Takový přístup by totiž představoval porušení již zmiňovaného § 4 písm. d) VŠZ a zásady rovnosti všech členů akademické obce, která z něj vyplývá.

Zůstává otázkou, zda má dojít ke svolání v určité kvalifikované formě. Bylo by možno dovozovat z čl. 14 organizačního řádu VŠUP, že takováto skutečnost by měla být zveřejněna na úřední desce a na internetu. Taková povinnost se však vztahuje pouze na zaměstnance VŠUP, tzn. nikoliv na

⁶ 2. Nejméně týden před volbami odstupující akademický senát zveřejní kandidátní listinu nových členů akademického senátu, která má alespoň dvacet dva kandidáty. Kandidátní listina je sestavena na základě návrhů Akademické obce VŠUP v Praze.

„prosté“ studenty. Nadto je nutné podotknout, že akademická obec jako taková úřední desku nemá a formou intranetu ke zveřejnění došlo.

Vzhledem k řečenému je možno otázku formy svolání uzavřít tak, že **ustanovení o volbách se na tento případ podpůrně neaplikuje a žádná zvláštní forma svolání akademické obce za účelem odvolání akademického senátu v případě VŠUP vyžadována není.**

Otázka formy svolání pléna za účelem hlasování o odvolání akademického senátu svůj význam však má pro posouzení platnosti takového odvolání, jelikož by evidentně nešlo, jak dovozuje též JUDr. Dvořáček, považovat odvolání akademického senátu dvěma studenty beze informování ostatních za platné.

Z uvedeného plyne, že každé odvolání bude nutno posuzovat případ od případu, přičemž **měřítkem platnosti odvolání bude již mnohokrát zmiňovaný § 4 písm. d) ZVŠ (v našem případě nadto čl. 21 a 23 Listiny základních práv a svobod)**, který dává členům akademické obce právo volit zastupitelské orgány. Toto právo je právem objektivním a plyne z něj, že členové akademické obce musí mít reálnou možnost se voleb, potažmo i hlasování o odvolání, účastnit, což předně zahrnuje možnost se o zasedání pléna dozvědět a dále možnost na něm hlasovat.

Při odvolání akademického senátu VŠUP došlo k zveřejnění svolání pléna den před vlastním hlasováním, a to vyvěšením ve formě internetové na síti vysoké školy. Tento způsob je rozhodně nutné považovat za řádný způsob informování o konání se zasedání pléna. Další otázkou je, zda lze považovat za dostatečné zveřejnění oznámení o zasedání pléna akademického senátu jeden den před jeho konáním a zda jeho svolání do Zlína neznemožňuje účast na plénu. Vzhledem ke skutečnosti, že ke zveřejnění došlo formou intranetu v době, kdy docházelo k diskusím ohledně legitimacy jak akademického senátu, tak odvolání stávajícího rektora a kdy se zapisovaly volitelné předměty, lze předpokládat, že se o svolání pléna dozvěděl dostatečný počet osob a možnost dozvědět se měl každý, ačkoliv zkoumání této otázky přísluší VŠUP, která jediná je schopna posoudit ze svých zkušeností návštěvnost intranetu akademickou obcí. JUDr. Dvořáček se bohužel zkoumáním konkrétních okolností zveřejnění oznámení o zasedání pléna akademické obce VŠUP, nejspíše v důsledku mylných informací či jejich nedostatku, nezabývá, respektive zabývá, avšak dochází právě v důsledku jejich nesprávnosti ke zcela chybným závěrům. Jeho omyl je evidentní již z konstatování, že zasedání bylo tajné, ačkoliv jak plyne z okolností, mohl se každý člen akademické obce o zasedání dozvědět. Uvedenou prodlevu mezi oznámením o konání se pléna a jeho konáním je nutno posuzovat též z hlediska stavu nouze. V onu dobu bylo zásadní jednat co nejrychleji, jelikož hrozilo nebezpečí, že dojde ke zvolení nového rektora, nebezpečí, že akademický senát se pokusí jakýkoliv akt nesouhlasu přerušit, a v neposlední řadě nebezpečí, že

prorektor, jakožto zástupce rektora, nevyhlásí nové volby. K posledně jmenované situaci došlo, přičemž jakýkoliv další odpor akademické obce byl následně znemožněn usnesením akademického senátu a loajální části akademické obce, jímž bylo zakázáno jakékoliv jednání narušující průběh rektorských voleb⁷. Toto usnesení podepsané nejvyšším samosprávným orgánem VŠ bylo dostatečně způsobilé znemožnit svolání a konání se pléna akademické obce (každopádně s takovým počtem účastníků, které by považoval JUDr. Dvořáček za „reprezentativní většinu“ způsobilou odvolat AS), obzvláště když její značná část je neinformovaná a nemá dostatečné znalosti jak skutkové, tak právní.

Skutečnost, že se zasedání pléna koná v jiném působišti VŠUP, by též dle našeho přesvědčení neměla mít dopad na platnost odvolání akademického senátu již proto, že zasedání pléna nelze svolat do všech působišť současně. Nadto bylo možno z projevu členů akademického senátu usuzovat, že svolat plénum akademické obce do Prahy nepřipadá v úvahu, jelikož by bylo pravděpodobně znemožněno. Jak vyplývá z dokumentace, více než polovina účastníků zasedání pléna byla z Prahy.

Při posuzování sporného odvolání akademického senátu je nutno dále vážit hodnoty, které stojí proti sobě a které mohou být porušeny. V našem případě se fakticky jedná o tyto dvě situace a s nimi spojená rizika:

- neplatné odvolání akademického senátu bude považované za platné a dojde k novým volbám;
- platné odvolání akademického senátu bude považováno za neplatné, akademický senát setrvá ve své funkci a zvolí nového rektora.

Pokud budeme zkoumat působnost akademického senátu, zjistíme, že jeho činnost směřuje zásadně dovnitř, přičemž orgánem, který zastupuje vysokou školu navenek a vykonává funkci statutárního orgánu je rektor a v případě, že tento je odvolán, či z jiného důvodu nevykonává svou funkci, prorektor pro věci studijní a výzkum v souladu s čl. 3 odst. 3, 4 a 5⁸ organizačního řádu VŠUP.

Z toho plyne, že pokud VŠUP nemá akademický senát a pokud budou vyhlášeny volby do akademického senátu, nehrozí jakékoliv nebezpečí pro její akceschopnost ve vztahu k 3. osobám při jejím vystupování navenek. V opačné situaci se však může stát, že platně odvolaný akademický senát zvolí nového rektora, k čemuž došlo, jenž bude po jeho jmenování vystupovat za VŠUP navenek jako statutární orgán a v následném soudním řízení, které se může táhnout pro složitost dokazování léta,

⁷ k tomuto usnesení blíže v dalším textu

⁸ 3. Statutárním zástupcem rektora je prorektor pro věci studijní a výzkum.

4. Statutární zástupce rektora přebírá v případě nepřítomnosti rektora veškeré pravomoci rektora.

5. Statutární zástupce rektora řídí VŠUP i v případě, že rektorovi skončilo volební období, až do doby zvolení a jmenování nového rektora.“

bude zjištěno, že akademický senát byl odvolán platně, což by mělo za následek neplatnost volby rektora, zpochybnění všech jím učiněných úkonů a případné uplatňování náhrady škody ze strany 3. osob vůči VŠUP.

S ohledem na výše uvedené se domníváme, že v případě objektivní spornosti odvolání akademického senátu je nutno vycházet z jeho platnosti a akademický senát odkázat na uplatňování jeho nároků soudní cestou. Pokud by totiž došlo k odvolání akademického senátu neplatně, má tento možnost obhájit své pozice v následných volbách, jenž je rektor, eventuelně prorektor povinen vyhlásit analogicky dle ustanovení § 8 odst. 3⁹ VŠZ do 30 dnů. Uspěje-li dosavadní akademický senát v takových volbách, je oprávněn upravit vnitřním předpisem postup voleb a odvolání jeho členů tak, aby napříště ke sporným situacím nedocházelo.

Při posuzování práva akademické obce odvolat akademický senát a způsobu jeho odvolání je dále nutno zohlednit, za jaké situace k tomuto odvolání došlo. V našem případě bylo odvolání posledním možným legálním a demokratickým prostředkem k zachování základních principů demokratického právního státu a zejména práva členů akademické obce na samosprávu. Pokud akademický senát vyjádřil a proklamoval svoji neodvolatelnost, znamená to jednoznačnou uzurpaci moci z jeho strany, která mu v žádném případě nepřísluší. Tímto svým gestem odstranil základní práva členů akademické obce účastnit se správy věcí veřejných, volit a být volen, která vyplývají nejen ze zákona o vysokých školách, nýbrž i z čl. 21 Listiny základních práv a svobod. Zůstává pouze otázkou, zda členům akademické obce lze za takovéto situace analogicky konstituovat právo postavit se na odpor dle čl. 23 Listiny základních práv a svobod. Pokud vezmeme v úvahu, že jediným způsobem jak sesadit akademický senát VŠ před uplynutím jeho volebního období je jeho odvolání a současně zohledníme, že akademický senát se prohlásil za neodvolatelný v době, kdy probíhá volba rektora, nemá fakticky akademická obec žádné jiné možnosti, jak účinně chránit svá práva, respektive základní demokratické principy, které platí i pro samosprávné celky, jakými jsou vysoké školy. V momentě, kdy je reálné riziko, že nedemokratický akademický senát, poté, co odvolal ze dne na den rektora VŠ, aniž by na toto téma vyvolal jakoukoliv diskuzi, si zvolí nového, „svého“ rektora, je jedinou možností jak zachovat demokratický řád na VŠUP odvolat akademický senát dříve, než bude zvolen nový rektor a doufat, že stávající statutární zástupce školy a rektora, tj. prorektor, vyvolá nové volby do akademického senátu, což bylo jeho povinností, které však nedostál.

V takovéto situaci nouze bylo dle našeho názoru nerozhodné, že se odvolání účastnila pouze relativně nízká část členů akademické obce. „Informovaná“ a „angažovaná“ menšina zasluhuje stejnou ochranu jako lhostejná většina, což vyplývá i z čl. 6 Ústavy. Základní zásady právního státu a základní práva jsou nezczizitelná, což má za následek, že i případný nesouhlas jiné části akademické obce je

⁹ „Funkční období všech členů akademického senátu veřejné vysoké školy skončí, jestliže akademický senát po dobu šesti měsíců nekoná podle § 9. Rektor nejpozději do 30 dnů vyhlásí nové volby.“

irelevantní, pokud je v rozporu se základními právy. Takovýto irelevantní projev vůle, svědčící o autoritářském převzetí moci akademickým senátem, představuje následné „usnesení“ akademické obce potažmo „senátu“ ze dne 27.10.2006, jímž byly zakázány veškeré aktivity, které by narušily průběh rektorské volby, tj. i svolání pléna akademické obce. Ne každé jednání a chování, které nepřekročí rámec daný zákonem, je i legitimní. Legalita by se totiž nutně stala utilitární náhražkou legitimacy, což je nepřípustné¹⁰. Je pouze s podivem, že na zmiňovaném zasedání, kde mělo být prezentováno právní stanovisko k odvolání akademického senátu, bylo této prezentaci dle všeho zabráněno (v daném zápisu o ní není ani zmínka). Stejně tak chybí, kdo navrhoval dané usnesení. Jistě to nebyl prorektor Larva, když jeho návrhy byly odmítnuty.

Pokud shrneme předchozí poznatky týkající se nutného kvóra pro odvolání akademického senátu, shledáme nejen, že je dostatečná prostá většina členů akademické obce přítomných při hlasování o odvolání, nýbrž i že ve stavu, kdy jsou dle všeho odstraňovány základní demokratické zásady a flagrantně porušovány právní předpisy (proklamace akademického senátu o jeho neodvolatelnosti), jsou přípustny všechny přiměřené prostředky způsobilé tomu zabránit. V době časové nouze, kdy neexistuje jiný účinný prostředek, lze považovat za přiměřené a legitimní, když akademická obec odvolá senát na svém plénu, jehož konání bylo oznámeno v relativně krátké lhůtě.

S ohledem na vše, co v rámci posouzení platnosti odvolání zaznělo, lze tedy konstatovat následující:

Akademická obec VŠUP je oprávněna na svém plénu prostou většinou účastníků kdykoliv odvolat akademický senát, přičemž vzhledem k nedostatečnosti právní úpravy tohoto postupu je měřítkem platnosti takového usnesení otázka, zda měli členové akademické obce možnost dozvědět se o zasedání jejího pléna a hlasovat na něm. Odpověď na tuto otázku závisí mj. na návštevnosti intranetu a obecné informovanosti akademické obce o zasedání pléna, což je však předmětem skutkového dokazování v soudním řízení. Dále je nutno zkoumat, jak dalece bylo jednání akademického senátu nelegitimní, a tudíž opravňovalo i menšinu (tou je míněna aktivní - informovaná a angažovaná část akademické obce oproti té části, která neprojevuje zájem účastnit se věcí veřejných) učinit přiměřené opatření způsobilé zabránit odstraňování základních práv členů akademické obce.

Na základě všech zjištěných skutkových okolností a právních závěrů se domníváme, že v případě sporného odvolání členů akademického senátu je toto nutné považovat za platné a vyhlásit nové volby do akademického senátu. Z hlediska právní jistoty je neakceptovatelné čekat na výsledek soudního řízení či „nechat“ akademický senát prosadit jmenování rektora, ačkoliv k takovému jednání pravděpodobně nemá mandát.

¹⁰ srovnej blíže komentář Prof. JUDr. Václava Pavlíčka a JUDr. Jiřího Hřebejka k čl. 6 a 9 Ústavy a čl. 1, 21, 22 a 23 Listiny základních práv a svobod

Za této situace je tedy na prezidentu republiky, aby posoudil platnost odvolání akademického senátu, jelikož pokud by jej považoval za odvolaný, **není oprávněn přijmout jeho návrh na jmenování rektora, respektive rektora dle takového návrhu jmenovat.**

B. Posouzení vlastního průběhu rektorské volby a její platnosti

Odhlédneme-li od skutečnosti, že AS VŠUP byl dle všeho platně odvolán, můžeme k platnosti rektorské volby zaujmout následující stanovisko:

1) Shrnutí průběhu rektorské volby

Dne 27.9. 2006 oznámil AS VŠUP na svém zasedání zahájení volby kandidáta na funkci rektora VŠUP a odhlasoval tento harmonogram:

- 27.9.2006 vyhlášení voleb – zahájení nominačního kola
- 18.10.2006 projednání nominací a výběr kandidátů do druhého kola
- 6.11.2006 veřejná beseda s kandidáty, kteří byli AS vybráni do 2. kola
- 8.11.2006 vlastní volba – hlasování o návrhu na jmenování rektora

V rámci nominačního kola dle sdělení AS měly být podávány návrhy kandidátů na rektora s jejich kontaktními údaji na nominační arších, přičemž „Navržení kandidátů s těmito údaji na nominačním archu znamená, že zástupci ateliérů nebo jiných pracovišť akademické obce s kandidátem o jeho nominaci jednali a ověřili si jeho **vhodnost** a připravenost být nominován.“¹¹

Dne 13.10.2006 byl akademický senát odvolán.

Ke dni 23.10.2006 byl zveřejněn seznam kandidátů na rektora, kteří souhlasili se svou kandidaturou a postoupili do 2. kola. Mezi nimi byl i Ing. Zdeněk Novák.

Dne 27.10.2006 se na podnět prorektora Petra Larvy sešlo plénum Akademické obce. Tématem byl „Návrh řešení patové situace na VŠUP po odvolání Akademického senátu dne 13.10.2006“. Závěrem byl odhlasován text: „ Fórum akademické obce Vysoké školy uměleckoprůmyslové v Praze, které se sešlo na výzvu prorektora Mgr.A. P. Larvy, Ph.D. dne 27. října 2006 v 10,00 hodin v posluchárně č. 115:

1. neakceptuje přednesené návrhy prorektora Larvy
2. odmítá veškeré aktivity, které by narušily průběh rektorských voleb.“

¹¹ str. 2 sdělení „Rektorské volby informace pro akademickou obec VŠUP“

Dne 1.11.2006 byl zveřejněn seznam kandidátů na rektora VŠUP k tomuto datu. Na tomto seznamu jméno Ing. Nováka chybí. Z nám předložených fotografií úřední desky, kde byl vyvěšen seznam osob, kteří stáhli svou kandidaturu, je seznatelné, že Ing. Novák není ani mezi těmito osobami.

Dne 8.11.2006 se měla konat veřejná diskuse o celkovém dění na VŠUP. Hosty měly být mimo jiné Martin Bursík, Karel Schwarzenberg, Vojtěch Cepl, Petr Čtvrtníček. Tato diskuse byla dle sdělení jejích pořadatelů nakonec odřeknuta v důsledku výše uvedeného zákazu všeho jednání narušujícího průběh rektorských voleb.

Dne 8.11.2006 akademický senát zvolil rektorem, respektive zvolil osobou, jež bude navržena prezidentu republiky ke jmenování rektorem, pana Pavla Lišku.

Pro dokreslení situace je možno ještě uvést, že dne 28.11.2006 bylo zveřejněno prohlášení vedení VŠUP, v němž je vyjádřen nesouhlas s pokusy, které zpochybňují volbu rektora. Pod ním je podepsán i Petra Larva jakožto zástupce rektora. Dle jeho vlastního sdělení podepsal toto prohlášení pod tlakem většiny členů rozšířeného kolegia, jelikož je povinen, jakožto statutární zástupce, podepisovat veškerou dokumentaci.

2) Právní posouzení průběhu volby a její platnosti

Pro rozhodnutí platnosti volby rektora, odhlédneme-li od odvolání akademického senátu, je dle našeho názoru nutno zkoumat 3 problematické otázky, které by mohly být důvodem neplatnosti této volby. Předně je to otázka předvýběru kandidátů v rámci ateliérů, jak jej de facto zmiňuje sdělení „Rektorské volby – informace pro akademickou obec“. Druhým možným důvodem neplatnosti je zákaz jednání, které by mohlo narušit rektorské volby, jak je uveden v usnesení fóra akademické obce a akademického senátu ze dne 27.10.2006. Třetím důvodem mohou být značné pochybnosti o respektování postupu voleb, uvedeného v platných předpisech, ze strany akademického senátu vzhledem k záhadnému zmizení Ing. Zdeňka Nováka z kandidátní listiny, aniž by bylo jeho jméno uvedeno mezi těmi, kteří svou kandidaturu vzdali.

i) Předvýběr kandidátů v rámci ateliérů

Dle odst. 2 čl. 4 Volebního a organizačního řádu akademického senátu VŠUP je nutno před uskutečněním výběru kandidáta na funkci rektora shromáždit návrhy kandidátů ze všech ateliérů. Již na první pohled se toto ustanovení jeví velmi nejasným a není zřejmé, co je jím míněno. Jisté je, že jej nelze vykládat tak, že navržení kandidáti musí být členy jednoho z ateliérů, jelikož potom by se rektorem mohl stát pouze člen ateliéru. Může být sporné, co je míněno pod pojmem ateliér. Dle čl. 10 Statutu VŠUP je ateliér základním pedagogickým pracovištěm VŠUP, přičemž ateliéry

s příbuzným zaměřením se sdružují do kateder. Z tohoto ustanovení se jeví pojem ateliérů neproblematickým. Nicméně, pokud jej budeme takto vykládat i pro účely volebního a jednacího řádu akademického senátu, vystane nám otázka, zda jsou studenti a pedagogové z katedry estetiky a dějin umění, kteří nejsou členy žádného ateliéru, oprávněni nominovat kandidáty na funkci rektora. Pokud bychom vykládali pojem ateliéru dle čl. 10 Statutu VŠUP, museli bychom dojít k závěru, že toto právo jim nepřísluší. Při takovém výkladu by vzhledem ke skutečnosti, že tito členové akademické obce kandidáty navrhovali, musela být volba rektora považována za neplatnou. Tento výklad však nepovažujeme za správný. Domníváme se, že danou problematiku lze řešit dvěma způsoby. Předně lze vykládat pojem ateliér tak, že volební a jednací řád AS nemá na mysli ateliér ve smyslu čl. 10 Statutu, nýbrž tímto výrazem míní každé pracoviště a organizační jednotku VŠUP. K obdobnému závěru bychom došli při aplikaci analogie. Druhým řešením je pojem ateliér vykládat v souladu s čl. 10 Statutu. V takovém případě by bylo však nutno považovat toto ustanovení volebního a jednacího řádu akademického senátu za neplatné z důvodu porušování zásady rovnosti a zákazu diskriminace, neboť neexistuje jediný důvod, proč umožnit navrhovat kandidáty např. studentům architektury, studentům dějin umění však nikoliv. Otázkou by však bylo, jakým způsobem má být potom rektor navržen. V tomto případě by se, dle našeho názoru, mělo postupovat podle obecných zásad platných pro volby a vzhledem ke skutečnosti, že každý má mít právo na přístup k voleným funkcím, se domníváme, že by mělo být poskytnuto právo všem členům akademické obce navrhovat kandidáty či kandidovat na rektora. V souladu se zákonem by poté byl každý postup, který by umožnil všem členům akademické obce kandidovat či navrhovat kandidáty na funkci rektora za stejných podmínek a současně by předpokládal, že bude jeden z kandidátů vybrán akademickým senátem. Předvýběr zástupci ateliérů by ani v tomto případě nebyl v souladu s vysokoškolským zákonem. Osobně se kloníme k prvnímu z uvedených řešení.

Co z jmenovaného ustanovení volebního a jednacího řádu však plyne bez dalšího, je povinnost shromáždit **všechny návrhy**, ze kterých následně akademický senát vybere kandidáty postupující do druhého kola. Tento postup však v dosavadním průběhu nominací dle všeho dodržen nebyl, jelikož, jak plyne ze zmiňovaného sdělení Akademického senátu, předpokládá toto sdělení předvýběr kandidátů ze strany zástupců ateliérů. Na str. 2 sdělení stojí: *“Navržení kandidátů s těmito údaji na nominačním archu znamená, že zástupci ateliérů nebo jiných pracovišť akademické obce s kandidátem o jeho nominaci jednali a ověřili si jeho vhodnost a připravenost být jmenován.”* **Z uvedeného se lze domnívat, že nominováni byli pouze ti kandidáti, s nimiž bylo jednáno a kteří se jeví příslušným zástupcům ateliérů jako vhodní.** Z takového postupu však plyne porušení ustanovení článku 4 odst. 2 Volebního řádu akademického senátu VŠUP a též čl. 21 odst. 1 a 4 Listiny základních práv a svobod, které stanoví rovný přístup k voleným a jiným veřejným funkcím. Z těchto ustanovení plyne, že každá osoba, která byla v rámci ateliérů navržena na funkci rektora, musí mít stejnou (rovnou) šanci být rektorem jmenována, a tudíž musí

být její kandidatura přednesena akademickému senátu, který rozhodne, zda postoupí do druhého kola a zda ji následně navrhne ke jmenování prezidentu republiky.

Jak naznačuje sdělení akademického senátu, tento postup dodržen nebyl, a tudíž akademický senát, odhlédneme-li od jeho možné neexistence (viz. část A. tohoto dobrozdání), nedodržel závazný postup pro podání návrhu na jmenování rektora Vysoké školy umělecko – průmyslové. Může být sporné, zda má nyní být zkoumáno, zda i po faktické stránce k předvýběru docházelo či nikoliv. Osobně se domníváme, že v současné době již nelze objektivně zjistit stav v době nominačního kola. Teoreticky by toto bylo možno zjišťovat pouze v rámci soudního řízení a před jeho případným konáním by to mohl posoudit prezident republiky při zkoumání otázky zda osoba, která mu je navrhována ke jmenování rektorem, byla opravdu řádně zvolena.

ii) Zákaz jakéhokoliv jednání narušujícího rektorské volby

Jak bylo již výše uvedeno, dne 27.10.2006 se sešla akademická obec svolaná z podnětu prorektora Petra Larvy. Předmětem jejího jednání bylo objasnění odvolání akademického senátu na základě našeho právního rozboru. Prezentovat tento rozbor panu prorektorovi umožněno nebylo. Následně bylo hlasováno o jeho návrzích uspořádat nové volby do akademického senátu, v jejichž rámci by bylo možno vyslovit důvěru starému AS či zvolit AS nový. Tyto návrhy byly odmítnuty. Dále bylo odhlasováno usnesení, dle něžž byly odmítnuty všechny aktivity, které by narušily průběh rektorských voleb. Na čí návrh se o takovémto usnesení hlasovalo, v zápisu obsaženo není. Aktivitami míněnými tímto usnesením bylo dle všeho myšleno především svolání pléna akademické obce za účelem odvolání AS. V důsledku tohoto usnesení nedošlo dle pořadatelů ani k avizované veřejné diskusi o celkovém dění na půdě VŠUP, která se měla konat dne 8.11.2006.

Může být sporné, zda toto usnesení může mít dopad na platnost rektorské volby. Dle našeho názoru takovéto usnesení, obzvláště bylo-li dodržováno, způsobuje neplatnost volby rektora a to z následujících důvodů:

Předně je nutno konstatovat, že právem akademické obce je, jak vyplývá z vysokoškolského zákona a vnitřních předpisů VŠUP, odvolat akademický senát. Toto právo je nezadatelné a nezcizitelné. Nelze konstruovat situaci, v níž toto právo akademický senát či část akademické obce sama sobě odejme. I na tuto situaci je nutno aplikovat ustanovení čl. 6 Ústavy, které zakotvuje ochranu menšiny proti nedemokratické vůli většiny. Tato zásada platí tím spíše, že v našem případě se nejednalo o vůli většiny jako takové, nýbrž o relativní vůli většiny, která se účastnila daného setkání. Pokud tedy ve skutečnosti značná menšina členů akademické obce z popudu akademického senátu rozhodla o odnětí práva členů akademické obce odvolat akademický senát, je nutno toto rozhodnutí považovat za nelegitimní a nelegální. **Jelikož tímto jednáním si zajistil**

akademický senát možnost navrhnout osobu rektora dle své libovůle, aniž akademická obec mohla cokoliv učinit popř. akademický senát opětovně odvolat, domníváme se, že osobu navrženou akademickým senátem na funkci rektora nelze za tohoto stavu, kdy bylo odstraněno základní právo akademické obce, považovat za platně navrženou.

iii) Zmizení Ing. Zdeňka Nováka z kandidátní listiny

Jak bylo výše popsáno, postoupil kandidát na funkci rektora – Ing. Zdeněk Novák do druhého kola rektorské volby. Následně jeho jméno z kandidátní listiny ke dni 1.11.2006 vypadlo, přičemž však není uveden ani mezi osobami, které svou kandidaturu stáhly do uvedeného data. Informaci, z jakého důvodu k tomu došlo, nemáme. Z uvedených seznamů je evidentní pouze ona skutečnost, že s ním, jako kandidátem, v průběhu vlastní rektorské volby počítáno nebylo. Dojít k tomu mohlo z důvodu mnoha pochybení - od opomenutí zveřejnit jeho jména mezi osobami, které svou kandidaturu stáhly po omyl a jeho mylné nelegální vyřazení, ať již bezdůvodně či např. z důvodu nezveřejnění předvolební teze, která z jeho strany skutečně uveřejněna nebyla. Pro podrobnější rozpracování tohoto bodu nám chybí podrobnější údaje, popř. jeho vlastní stanovisko. Za úvahu stojí pouze otázka, zda lze ex post zkoumat, zda došlo k vyřazení Ing. Zdeňka Nováka z legálních důvodů, když jejich legalitu může zkoumat opětovně pouze soud. Dle našeho názoru nelze odpovědět bez řádného zkoumání všech skutkových okolností. Za zmínku však stojí zdůvodnit, proč neznamená nezveřejnění volební teze automatické vyřazení kandidáta, k čemuž je možné, že došlo. Předně tento následek neplyne z žádných dokumentů, které byly k průběhu volby akademickým senátem zveřejněny. Sice tato povinnost byla osobám postupujícím do 2. kola uložena¹², avšak její porušení tento následek neznamená. Podstatnou z hlediska prezentace volebních tezí kandidátů byla následná beseda s kandidáty vybranými do 2. kola volby dne 6.11.2006, jak ji předpokládá harmonogram rektorské volby. Harmonogram předpokládá besedu se všemi kandidáty postoupivšími do 2. kola¹³. Čl. 4 odst. 4 volebního a organizačního řádu akademického senátu VŠUP předpokládá též besedu se všemi kandidáty, kteří postoupili do 2. kola. Pokud tedy došlo k odmítnutí Zdeňka Nováka z důvodu nezveřejnění volební teze, došlo k jeho vyloučení nelegálně a rektorskou volbu by bylo nutno považovat v tomto případě za NEPLATNOU!!!

Tento bod našeho dobrozdání lze uzavřít následovně. **Bylo by zcela nepřijatelným jmenovat rektora VŠUP dříve než dojde dostatečným způsobem k objasnění otázky zmizení Ing. Zdeňka Nováka z kandidátní listiny.** Jediným z našeho pohledu možným způsobem, jak eliminovat neplatnost volby plynoucí z tohoto bodu (neplatnost plynoucí z jiných bodů tím samozřejmě zůstává nedotčena) je doložení včasného vzdání se kandidatury ze str. Ing. Zdeňka Nováka a to způsobem, který nebude vzbuzovat jakékoliv pochybnosti.

¹² viz. zápis ze zasedání AS VŠUP ze dne 18.10.2006

¹³ viz. sdělení Rektorské volby – informace pro akademickou obec

C. Závěrečné shrnutí:

S ohledem na vše, co bylo výše řečeno a popsáno, je možno otázku platnosti volby osoby, která bude navržena prezidentu republiky ke jmenování rektorem VŠUP zodpovědět tak, že Pavel Liška nebyl vybrán ke jmenování v souladu se zákonem. Toto naše posouzení spočívá především na následujících zjištěních:

- akademický senát byl dle všeho platně odvolán, a tudíž osoby, které se usnesly na osobě Pavla Lišky, jakožto kandidátovi, jenž má být navržen prezidentu republiky ke jmenování rektorem VŠUP, nebyly orgánem oprávněným navrhnout rektora VŠUP;
- bez ohledu na předchozí je volba neplatná již z toho důvodu, že v nominačním kole docházelo podle všech dostupných informací k nepřipustnému předvýběru;
- volba proběhla v situaci, kdy byla odstraněna základní práva akademické obce – právo odvolat akademický senát a v neposlední řadě
- jsou zde důvodné pochybnosti o dodržení postupu předpokládaného vnitřním předpisem VŠUP, jelikož došlo k vyřazení kandidáta postoupivšího do druhého kola, aniž by došlo k jakémukoliv zdůvodnění této skutečnosti.

JUDr. Robert Matas
- evropský advokát -

Roger C. Cunningham, LL.M.
- evropský advokát -